

for 33,1.1
 §4, 3 id

Kontor: 4. kommunekontor
 Fil-navn: telefon.inhab.naturgas
 Fvl.: § 3, stk. 1, nr. 1, 3 og 5.

→ EIM

Har du bem.?

11/11 98
 PK

Start ved enj, under næste i indstillingen,
 2. del! Kan vi tale herom 11/11 98

Telefonnotat vedr. spørgsmål om inhabilitet for medlemmer af bestyrelserne i de regionale naturgasselskaber i forbindelse med kommunalbestyrelsernes stillingtagen til, hvorvidt selskaberne skal overtages af staten.

I.

Hans Otto Jørgensen, KL, har på baggrund af Finansministeriets henvendelse til de regionale naturgasselskaber om statens køb af disse, rettet telefonisk henvendelse vedrørende ovenstående.

De regionale naturgasselskaber (Hovedstadens (HNG), Sjælland, Fyn, Syd og Midt-Nord) er alle kommunale fællesskaber. Interessenter er kommuner i regionen.

Vedrørende vederlæggelsen af bestyrelserne i naturgasselskaberne fremgår af et notat udarbejdet af 4. kommunekontor den 27. januar 1998, at Indenrigsministeriet har godkendt et vederlag til bestyrelsesformændene i naturgasselskaberne svarende til 25 % af højeste borgmestervederlag i regionen eller (primo 1998) ca. 135.000 kr.

Det fremgår videre, at Indenrigsministeriet har godkendt et vederlag til næstformændene i 4 af naturgasselskaberne (Sjælland, Syd, Fyn og Midt-Nord) svarende til 40 % af formandens vederlag eller (primo 1998) ca. 54.000 kr. og vederlag til de øvrige bestyrelsesmedlemmer på 15 % af formandens vederlag eller (primo 1998) ca. 20.250 kr. Vederlag af denne størrelse er ved brev af 15. maj 1998 også godkendt for så vidt angår HNG.

Af sagen vedrørende vedtægten for Naturgas Fyn fremgår dog, at Indenrigsministeriet kun har godkendt et vederlag på 30 % af formandens vederlag eller (primo 1998) 40.500 kr. til næstformanden for dette selskab og et vederlag på 15 % af formandens vederlag til det tredje medlem af forretningsudvalget, mens der f.s.v.a. de øvrige bestyrelsesmedlemmer alene er godkendt vederlag på 10 % af formandens vederlag eller (primo 1998) 13.500 kr.

Af sagen vedrørende vederlæggelse af medlemmerne af bestyrelsen for Naturgas Midt-Nord fremgår, at Indenrigsministeriet flere gange – senest ved brev af 29. oktober 1998 - har meddelt, at man er indstillet på at godkende de nævnte vederlag, men at selskabet ikke har ændret vedtægterne i overensstemmelse hermed, idet man har ønsket højere vederlag. Så vidt ses indeholder selskabets vedtægter således alene hjemmel til at yde formand, næstformand og medlemmer diæter og godtgørelse for erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Diæterne udgør efter § 4 i vederlagsbekendtgørelsen 325 kr. pr. dag, dog det dobbelte for dage, hvor hvervet beslaglægger mere end 4 timer. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste kan højst udgøre det femdobbelte af diætsatsen, dvs. 1625 kr.

Naturgas Midt-Nord har i et brev af 20. august 1996 over for Indenrigsministeriet oplyst, at der hvert år afholdes 13 bestyrelsesmøder af 3½ timers varighed, 2 lokalrådsmøder af 2 timers varighed, 2 repræsentantskabsmøder af 2½ times varighed, 1 bestyrelsesseminar og 1 bestyrelsesseminar i Komgas af hver 1 dags varighed. Såfremt det lægges til grund, at dette er de møder, der kan ydes diæter for, udgør diætindtægten i 1999 følgende:

$$17 \times 325 = 5525 +$$

$$2 \times 650 = 1300 ; \text{ i alt } 6825 \text{ kr.}$$

Hvis det endvidere lægges til grund, at medlemmerne modtager den maksimale erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for møderne og seminarerne udgør denne i 1999:

$$19 \times 1625 = 30.875 \text{ kr.}$$

Diæter og erstatning tabt arbejdsfortjeneste udgør i eksemplet i alt 37.700 kr.

Der findes også i de øvrige selskabers vedtægter bestemmelser – godkendt af Indenrigsministeriet - om, at medlemmerne i stedet for det faste vederlag kan vælge at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste efter reglerne i den kommunale styrelseslov.

På grundlag af en gennemgang af vedtægterne for Naturgas Sjælland og Naturgas Fyn kan følgende oplyses vedrørende selskabernes styrende organer:

Repræsentantskabet er selskabets øverste myndighed og består af repræsentanter for de deltagende kommuner. Kun kommunalbestyrelsesmedlemmer og af kommunalbestyrelser udpegede medlemmer af bestyrelser for energiforsyningsselskaber kan være medlemmer af repræsentantskabet.

Repræsentantskabet træffer normalt afgørelse ved simpelt flertal. Bl.a. afgørelse om selskabets ophør/opløsning træffes dog med kvalificeret flertal, dvs. at 2/3 af repræsentantskabets stemmeberettigede skal deltage i afstemningen og at beslutningen vedtages med 2/3 af de afgivne stemmer.

Bestyrelsens formand og næstformand er født formand henholdsvis næstformand for repræsentantskabet.

Bestyrelsen består af et antal medlemmer af repræsentantsskabet (Fyn: 7; Sjælland: 9), der vælges af repræsentantskabet ved forholdstalsvalg. Det bemærkes, at 27 kommuner er interessenter i Naturgas Fyn og 28 er interessenter i Naturgas Sjælland.

II.

§ 3, stk. 1, nr. 1, 3 og 5, og § 3, stk. 2 og 3, i forvaltningsloven (lov nr. 571 af 19. december 1985 som ændret ved lov nr. 347 af 6. juni 1991) er sålydende:

”§ 3. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

.....

3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,

....

5) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upar-tiskhed.

Stk. 2. Inhabilitet foreligger dog ikke, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Stk. 3. Den, der er inhabil i forhold til en sag, må ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øv-rigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag.”

III.

Det kan være vanskeligt at angive, hvor stærk en personlig eller økonomisk interesse i sagen, der skal foreligge for, at der bliver tale om inhabilitet efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1. En økonomisk interesse må dog være af en sådan størrelse, at man med rimelighed ud fra en generel bedømmelse kan gå ud fra, at den vil være egnet til at påvirke sagsbehandlingen.

Navnlig i de tilfælde, hvor der kun er tale om en mere indirekte økonomisk interesse hos den pågældende, kan spørgsmålet give anledning til tvivl. Har den pågældende derimod en umiddelbar økonomisk interesse i sagen, som ikke er ganske ubetydelig, vil der i alminde-lighed altid foreligge inhabilitet.

At den enkelte kommunalbestyrelse træffer afgørelse om at gå ind for statens overtagelse af naturgasselskabet, er hverken en nødvendig eller en tilstrækkelig betingelse for, at overtage-lsen gennemføres, men statens overtagelse af naturgasselskaberne kræver, at et tilstrækkeligt antal af de deltagende kommunalbestyrelser går ind for det, således at der er det tilstrækkelige flertal for afgørelsen i repræsentantskabet. Der må derfor – selv om beslutningen i den enkelte kommunalbestyrelse ikke alene er afgørende - antages at foreligge den fornødne for-bindelse mellem kommunalbestyrelsens beslutning og statens overtagelse af selskabet til, at bestyrelsesmedlemmernes økonomiske interesse er direkte.

Der kan i den forbindelse henvises til Indenrigsministeriets udtalelse af 12. november 1992 i ”NESA-sagen” (1992/122/157-2), vedrørende spørgsmål om ^{af}overholdelse af en vejledende folkeafstemning i en kommune om kommunens fortsatte ejerskab af en større aktiepost i NESA A/S. I udtalelsen er bl.a. anført følgende:

”Selv om udfaldet af en sag om afholdelse af vejledende folkeafstemning ikke i sig selv er afgørende for kommunens fortsatte ejerskab af NESA A/S og dermed for kommunalbestyrelsens adgang til at udpege medlemmer af selskabets bestyrelse, vil både borgmester og de øvrige kommunalbestyrei-

sesmedlemmer, der er medlemmer af bestyrelsen for NES A/S, efter Indenrigsministeriets opfattelse have en sådan økonomisk interesse i udfaldet af denne sag, at de vil være inhabile efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1."

Det fremgik af sagen, at de af kommunen udpegede medlemmer af bestyrelsen modtog et årligt honorar, der udgjorde kr. 69.800 kr., mens borgmesteren for sit hverv som bestyrelsesformand i selskabet modtog et årligt honorar på 139.600 kr.

Spørgsmålet om, hvorvidt ovennævnte vederlag til bestyrelsesmedlemmer og -formænd gør, at de har en økonomisk interesse i sagen, som ikke er ganske ubetydelig, må efter 4. kommunekontor opfattelse - bl.a. på baggrund af NES A/S-sagen besvares bekræftende for så vidt angår formændene, der modtager ca. 139.000 kr. om året i vederlag.

Efter 4. kommunekontors opfattelse må tillige vederlagene til de næstformænd, der modtager henholdsvis ca. 54.000 kr. og ca. 40.000 kr. betragtes som tilstrækkeligt til at antage, at de har en økonomisk interesse i sagen, som ikke er ganske ubetydelig.

Mere tvivlsomt er spørgsmålet om, hvorvidt bestyrelsesmedlemmer, der modtager ca. 20.000 eller ca. 13.000 kr. i årligt vederlag har en tilstrækkelig økonomisk interesse i sagen.

4. kommunekontor har under hånden spurgt Justitsministeriet, hvorvidt ministeriet har udtalt sig om tilsvarende spørgsmål, dvs. spørgsmål om, hvad der beløbsmæssigt kræves for at en økonomisk interesse medfører inhabilitet efter nr. 1. Justitsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke ses at have udtalt sig herom, men at ministeriet umiddelbart er af den opfattelse, at var der tale om et årligt vederlag på ca. 5000 kr., ville der ikke foreligge inhabilitet.

4. kommunekontor er mest tilbøjeligt til at antage, at den interesse, som disse medlemmer har i sagen ikke er tilstrækkelig til at begrunde inhabilitet. Under alle omstændigheder må spørgsmålet anses for så tvivlsomt, at Indenrigsministeriet ikke kan give KL et svar, hvorefter disse medlemmer klart er inhabile efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1.

Også for så vidt angår de bestyrelsesmedlemmer, der alene modtager diæter og/eller erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for møder i og for bestyrelsen, må det være afgørende for inhabilitetsvurderingen, hvilke beløb, de modtager for bestyrelsesarbejdet.

Vedrørende disse bestyrelsesmedlemmer er der i overensstemmelse med det ovenfor anførte formentlig alene grundlag for at tilkendegive over for KL, at i det omfang den samlede vederlæggelse af disse medlemmer er på samme niveau som de særskilt vederlagte bestyrelsesformænd og -næstformænd, så må også disse anses for inhabile.

Forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 3, omfatter kun private juridiske personer og finder derfor ikke direkte anvendelse i forhold til et kommunalbestyrelsesmedlem, der er medlem af bestyrelsen for et offentligt ejet selskab. Det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem vil imidlertid ud fra tilsvarende hensyn kunne være inhabil ved kommunalbestyrelsens behandling af sager vedrørende sådanne selskaber efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 5.

Det er således ikke i sig selv afgørende for vurderingen af spørgsmålet om et kommunalbestyrelsesmedlems inhabilitet, om det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem er medlem af

Der er herved henset til, at et sådant beløb alene udgør ca. 5-10% af årsindtægten for et KB-medlem, der alene har en "minusindtægt" på ca. 150.000 kr. om året (svarende til dagpenge-niveau) og derudover har indtægt fra KB-hvervet på minimum 50.000 kr.

nej
da alene erstatning for tab
dvs. hvis hver uger ophører "kun" diæter.
Diæter her ikke ustabilt, du kan bestemme inhabilitet.

a- (+
- at)
- i den
- i den
- i den

bestyrelsen for et selskab, der er fuldt offentligt ejet, eller et selskab, der er helt eller delvis privat ejet.

Bestemmelserne i forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 3 og 5, indebærer således som udgangspunkt, at f.eks. et medlem af en selskabsbestyrelse ikke som kommunalbestyrelsesmedlem må medvirke ved afgørelsen af sager, hvori selskabet er part, eller i hvis udfald selskabet på en anden måde har en særlig interesse.

Det antages dog, at kommunalbestyrelsesmedlemmers deltagelse i ledelsen af foreninger, fonde m.v. ikke i almindelighed medfører inhabilitet ved kommunalbestyrelsens behandling af en sag vedrørende foreningen eller fonden i de tilfælde, hvor det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem er udpeget af kommunalbestyrelsen til at varetage kommunens interesser. I sådanne tilfælde kan der i almindelighed ikke antages at være fare for, at afgørelsen vil blive påvirket af uvedkommende hensyn, jf. forvaltningslovens § 3, stk. 2.

Denne modifikation gælder dog kun i de tilfælde, hvor et kommunalbestyrelsesmedlem er udpeget af kommunalbestyrelsen til at sidde i bestyrelsen for den pågældende forening m.v. Det er endvidere en forudsætning, at udpegningen er sket med henblik på at varetage kommunalbestyrelsens interesser i bestyrelsen.

Ud fra tilsvarende betragtninger antages, at et kommunalbestyrelsesmedlem, der er udpeget af kommunalbestyrelsen som medlem af bestyrelsen for et kommunalt fællesskab, som udgangspunkt ikke vil være inhabilt ved behandlingen af det kommunale fællesskabs forhold i kommunalbestyrelsen.

Det bemærkes herved, at et kommunalt fællesskabs interesser udgøres af summen af de deltagende kommuners interesser, således som de inden for rammerne af fællesskabets vedtægter og gældende lovgivning kommer til udtryk i de beslutninger, der træffes i fællesskabets kompetente organer af kommunernes repræsentanter, eventuelt efter instruktion fra de respektive kommunalbestyrelser. Bestyrelsen for et kommunalt fællesskab skal således varetage sine opgaver i henhold til fællesskabets vedtægter, men har ikke en særlig tilknytning til og forpligtelse over for fællesskabets interesser. Der er derfor generelt ikke nogen interessekonflikt som følge af sammenfald mellem hvervet som medlem af bestyrelsen for et kommunalt fællesskab og medlemskab af kommunalbestyrelsen.

I kommunale fællesskaber har kommunalbestyrelsen, medmindre andet udtrykkeligt er fastsat, adgang til at træffe bestemmelse om, hvordan kommunalbestyrelsens repræsentanter skal varetage kommunens interesser i forbindelse med afstemningen om en sag i fællesskabets styrende organer.

Baggrunden for den nævnte modifikation af inhabilitetsreglerne er det ovenfor nævnte sammenfald mellem kommunens og fællesskabets interesser sammen med kommunalbestyrelsens instruktionsbeføjelse over for de af kommunalbestyrelsen valgte medlemmer af det kommunale fællesskabs styrende organ.

Det antages således også, at den nævnte modifikation ikke gælder for bestyrelsesmedlemmer i kommunale aktieselskaber, som er udpeget af kommunalbestyrelser. Baggrunden herfor er, at (en aktionær i henhold til aktieselskabsloven er afskåret fra at meddele sin repræsentant i

(du?)

bestyrelsen bundet mandat.) Almindelige selskabsretlige grundsætninger antages således også at udelukke, at selskabsbestyrelsen varetager andre interesser end selskabets.

Medlemmerne af naturgasselskabernes repræsentantskaber er valgt af kommunalbestyrelserne i de deltagende kommuner med henblik på varetagelse af deres interesser. Det må lægges til grund, at kommunalbestyrelserne har instruktionsbeføjelse over for dem, herunder adgang til at give dem bindende mandat til repræsentantskabsmøder. Medlemmer af selskabernes repræsentantskaberne er således omfattet af den nævnte modifikation til inhabilitetsreglerne.

Medlemmerne af selskabernes bestyrelser er imidlertid valgt af repræsentantskabet blandt dets medlemmer ved forholdstalsvalg og ikke direkte udpeget af den enkelte kommunalbestyrelse.

Det er på den baggrund tvivlsomt, hvorvidt den kommune, der har udpeget et repræsentantskabsmedlem, som er valgt til bestyrelsen, har instruktionsbeføjelse over for den pågældende i forbindelse med dennes virke i bestyrelsen. Bestyrelsens opgave er at varetage fællesskabets interesser og dermed summen af de deltagende kommuners interesser, hvorimod det ikke kan antages, at det enkelte bestyrelsesmedlem alene skal varetage sin "hjemkommunes" interesser.

Imidlertid forekommer det mindre rimeligt, hvis bestyrelsesmedlemmer som følge af det ovenfor anførte ikke skulle være omfattet af den nævnte modifikation og derfor normalt vil være inhabile i forbindelse med kommunalbestyrelsens beslutninger i alle sager, hvor det kommunale fællesskab har en særlig interesse. Uanset om "hjemkommunen" har fuld instruktionsbeføjelse eller ej, må det stadig lægges til grund, at der generelt ikke er nogen interessekonflikt mellem kommunen og fællesskabet.

4. kommunekontor er på den baggrund mest tilbøjeligt til at antage, at de pågældende - uanset den tvivl, der kan være vedrørende instruktionsbeføjelsen - er omfattet af den nævnte modifikation, hvorfor de som udgangspunkt ikke er inhabile.

Inhabilitet vil uanset den nævnte modifikation alligevel kunne foreligge i forhold til kommunalbestyrelsesmedlemmer, såfremt sagen indebærer stillingtagen til det pågældende kommunalbestyrelsesmedlems handlinger eller undladelser som bestyrelsesmedlem (§ 3, stk. 1, nr. 1), eller når kommunalbestyrelsen udøver tilsyn eller kontrolvirksomhed i forhold til ~~foreningen m.v.~~ eller det kommunale fællesskab.

Det må herudover antages, at et kommunalbestyrelsesmedlem, kan være inhabilt ved kommunalbestyrelsens behandling af sager vedrørende privatretlige dispositioner i forholdet mellem kommunen og det kommunale fællesskab.

Det må i sådanne tilfælde antages, at det pågældende medlems stillingtagen i sagen efter omstændighederne vil kunne blive påvirket af hensynet til den særlige, overvejende økonomiske interesse af privatretlig karakter, som det kommunale fællesskab har i sagens udfald, at denne påvirkning vil kunne have en så væsentlig indflydelse på det pågældende medlems stillingtagen til sagen, at der kan være tale om inhabilitet.

Efter 4. kommunekontors opfattelse er det foreliggende spørgsmål ikke af en sådan karakter, at der er grundlag for at gøre undtagelse fra den nævnte modifikation.

4. kommunekontor er således mest tilbøjeligt til at antage, at der ikke foreligger inhabilitet efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 5.

På denne baggrund indstilles - under nogen tvivl - at KLs henvendelse besvares som følger:

(Formænd og næstformænd for naturgasselskabernes bestyrelser, der modtager særskilt vederlag herfor (i den ovenfor i afsnit I nævnte størrelsesorden (139.000 - 40.000)) er efter Indenrigsministeriets opfattelse inhabile efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1, ved deres respektive kommunalbestyrelses behandling af det foreliggende spørgsmål, idet den økonomiske interesse, de har i selskabernes beståen, ikke kan anses for at være ganske ubetydelig.)

~~Det samme gælder bestyrelsesmedlemmer, formænd og næstformænd, der vederlægges ved diæter og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, når de på årsbasis modtager vederlag af samme størrelsesorden som nævnt ovenfor.~~

De øvrige medlemmer er formentlig ikke inhabile.

4. kommunekontor, den 11. januar 1999

Lbh/PC

D. d. meddelt Høj, at det er IMets
umiddelbare oplyselse, at <> nok er []

De øvrige medlemmer er formentlig ikke inhabile, hvilket
efters nr. 1 eller nr. 5. Vedr. nr. 5 er det
IMets umiddelbare oplyselse, at (den kommunale) retlige
modifikation findes anvendt.

12.1.99

PC

Genovervejer spørgsmålet om vederlagets betydning
for habilitetsvurdering og d. d. meddelt Høj,
at de reale grunde der ligger bag reglen i
jul § 4, stk. 3 ift gør, at det ~~kan~~ anses at være tvivl
om, hvorvidt et medlem af et kommunalt fællesskabs
bestyrelse kan deltage i fællesskabets beslutning om
medlemmets vederlæggelse og dermed også i en beslutning,
der kan gøre bl. at vederlag bortfalder. Hvis spørg. revideres
begrænses, vil det formentlig medføre, at også →

klb-medlemmer, der er formand og næstformand
(med fast vedlæg af notatets afsnit I)

vil kunne deltage i behandlingen af
ders respektive klb-berednings behandling
af hændelsen for staten om køb af
naturressourcerne.

14.1.99

PC